

15. juli 2020

UKA 2020/107

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 innersuussutigalugu apeqquteqaat allaavigalugu Inatsisartuni oqallisissiamik siunnersuut imaattoq saqqummiuppara:

Nunatsinni sanaartornikkut suliffeqarfiutilinnut mikisunut angivallaanngittunullu sanaartornikkut aningaasalersuutitigullu annertunerusumik akuutitsisinnaanerat pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Doris J. Jakobsen, Siumut)

Nunatsinni sanaartorneq mannakkut ukiorpaalussuannngortuni misilittagaqarfigilerparput, 1950-sikkunniik maannakkumut nunatsinni sanaartorneq annertuumik ingerlanneqarpoq, minnerunngitsumik 60-sikkunniit 90-sikkut angullugit sakkortuumik ingerlannerqarluni. Taamammat oqarsinnaagunarpugut Nunatsinni sanaartorneq nunatta anersaavanik anersaaqanngitsut ilangilluinnarraat, tassami sanaartortut sualummik avataaneersut aningaasarsiupallannissaannarmik eqqarsarlutik sanaartukkaminnik ingerlatsisarmata, taamatumalu kingunerisa ilagaat nunattsinni sannarlugarpassuaqalerneq.

Ukiuni aggersuna tamanna illuanut saatittariaqarparput, iluarnaarniapallannissaannarmik eqqarsarani pitsaasutikulli angusarissaarnissaq pingaartillugu sanaartorneq ingerlanneqartariaqalerpoq.

Aamma isumaqarpunga nunaqavissut suliffiutillit minnerusut akunnattumillu angissusillit pisortani sanaartortitsinermi annertunerusumik akuuteqqinneqartariaqalersut. Tamanna tunngavigalugu siunnersuutit pingaartinneqartariaqartut uku saqqummiukkusuppakka:

- Pisortat aningaasaliiffigisaannik sanaartortitsisoqassatillugu suliassat minnerit soorlu 30 mio. kr.-it ataallugit akeqartut fagentreprisemik ingerlanneqartalis-sasut, ullumikkut halv millioniinnarmut killeqarmat.
- Pisortat aningaasaliiffigisaannik sanaartortitsisoqassatillugu pinngitsoorani piunasaqaataassasoq suliffeqarfiup ilinniartoqarnissaa, soorlu ilinniarsimasut marluuppata ilinniartoq ataaseq. Isumasioqatigiittut isumaqarput maanna naalackersuisut siunnersuutaat tassalu ilinniarsimasut aatsaat aqqaniliuppata ilinniartoqassasoq tamanna akuerineqarsinnaanngitsutut isigineqarpoq.
- Pisariaqarluinnarpoq suliffeqarfiit sanaartornermik ingerlataqartut suliassanik annertujaanik tiguisussaattillugit suliassat annertussusaannut sanaartugassanut aningaasatigut qularnaveeqqusiisarfimmik Kalaallit Nunatsinni peqalernissaa Naalackersuisuniit Bankit suleqatigalugit pilersinneqarsinnaasumik. Tassa Kalaallit Nunanni sanaartornermut qularnaveeqqusiissarfik pilersinneqassasoq.

Taakku taamatut saqqummiutereerlugit aamma apeqqutit allat makku oqallinnermi eqqartorluarneqarsinnaasut saqqummiutissavakka:

Nunatsinni ukiuni amerlasuuni sanaartornernikkut kipisaqattaartumik ingerlatsineq suminguna peqquteqartoq?

Nunatsinni sanaartornermik suliqaartut ukioq kaajallallugu suliassaqaarsinnaanissaat siunertaralugu periarfissaqarpa sanaartugassat pilersaarusiussallugit?

Kalaallit Nunaata, Amerikkap avannaata Island-illu akorananni inissimanagera sanaartornermi atortussanik akikinnerusunik pissarsisinnaanissamut atorluarsinnaavarput? Aammalu saanaartoriaatsinik sanaartornermilu atortussanik issittumut naleqqunnerusunik pissarsisinnaavugut, ullumikkut atortakkatsinniit naleqqunnerusunik?

Nunatsinni suliariumannittussarsiuussisarnermi inatsisit qanoq nunatsinnut pittaanerpaanngorlugit aqqissuutissavagut ?

Sanaartornermi piumasaqaatit AP95 nunatsinnut suli naleqqunnerusunngortissinnaappat?

Sanaartornermi attuumassutilinnut assigiinngitsorpassuarnut ukioq kaajallugu suliassaqaarsinnaaneq orniginarnerunnginnersoq apeqqutit qaqillugu pilersaarusiortarnerup inuussutissarsiuteqartut peqatigalugit oqallisiginissaa pisariaqarpoq.

Nunarput siunissami naalagaaffinngornissaa eqqarsaatigalugu pikkoriffigineruseriaqarparput sanaartornikkut pilersaaruserneq, ukioq kaajallallugu nunatsinni nunaqavissunik suliffissaqartitsinissarput siunertaralugu. Sanaartornikkut uneqattaartumik ingerlatsinerput qimattariaqalerparput, nunatta aningaasaqarnera ukiorlu kaajallallugu suliffissaqartitsinissaa eqqarsaatigalugit, uneqattaartumimmi ingerlatsineq naammaginangilaq.

Sanaartornermi atortussanik assartuinissamik periarfissat killeqarpallaaqaat. Atortussanik assartuinitsinni Danmarkuinnaq samminata aamma nunanut allanut, Canadamut, USA-mut Island-imullu qiviartariaqalerpugut. Nunani taakkunani sanaartugassanut atortussatsinnik akikinnerujussuarnik pisiortornerusinnaagaluaratta

Taamatut oqaaseqarlunga pissarsiaqarfiulluurtumik oqallinnissarput neriuutigaara.